

مهمان سردبیر: به مناسبت دهمین سالگرد انتشار فصلنامه

«معلوم است که نمی‌شود ... با کدام مقاله؟! کدام محقق؟! ... مگر کاری در سیاست‌گذاری علم می‌شود که مجله‌ای برای آن چاپ کنیم؟! ...»

زمستان ۱۳۸۵ بود «مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور» با پیشنهاد انتشار مجله‌ای با موضوع «سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه‌های علم و فناوری» مواجه بود. به رغم عمر نسبتاً دیرپای مرکز - که با اندیشه مرحوم احسان نراقی در اوایل دهه ۱۳۵۰ در قالب مجموعه‌هایی به هم پیوسته در زمینه تأمل بر وجوه «تحقیقات علمی»، «آموزش عالی» و «خدمات پژوهشی» شکل گرفته بود و بعد انفکاک و تأسیس «مرکز تحقیقات علمی کشور» به تأسی از نهادی مشابه در فرانسه در سال ۱۳۵۸ - زمان زیادی از ورود مرکز به سیاست‌پژوهی نگذشته بود آن هم به همت آینده‌اندیش نامی علمی، "رضا منصور" که در ابتدای دهه ۱۳۸۰ واژه «سیاست» را به نام مرکز افزود. تقریباً در هیچ دانشگاهی رشته‌ای برای حوزه علم و فناوری نداشتیم و حداکثر، کسانی در رشته مدیریت تکنولوژی تحصیل می‌کردند. در این وانفسا به همت دوستان عزیزم شاپور اعتماد و آریا الستی تلاشی آغاز شده بود تا زمینه‌های مختلف سیاست‌پژوهی در مرکز سامان یابد: تشکیل گروه‌های «فلسفه علم»، «آینده‌اندیشی علم»، «اقتصاد علم»، «ترویج علم» و «سیاست علم»، حاصل این تلاش بود لیکن استعداد اندیشگانی این گروه‌ها به شدت محدود بود که هم موضوع برای جامعه علمی به شدت بدیع بود و هم پژوهشگران آن به غایت معدود. این همه بضاعت کشور بود در حوزه سیاست‌گذاری علم.

با این اوصاف جوانی همت کرده بود که مجله‌ای علمی در این زمینه منتشر کند: سید سپهر قاضی‌نوری. او که تحصیلاتش ارتباط وثیقی با موضوع نداشت پس از پایان دوره دکتری، تمرکز فعالیت‌های خود را در این مسیر قرار داده بود و سیاست‌پژوهی خوش‌آتیه می‌نمود و البته تجارب بعدی و تلاش‌های فردی‌اش در طی این یک دهه او را به موفق‌ترین سیاست‌پژوه علم و فناوری در ایران بدل کرد.

خلاصه همه بحث‌های شورای پژوهشی مرکز درباره انتشار نشریه، همان چند جمله‌ای بود که در مطلع این عریضه آوردم. واقعاً نمی‌شد با این اذهان خالی پای در این راه گذارد! اما موضوع وجه دیگری هم داشت: تیشه برداشتن در راهی که سفتن سنگ‌هایش راه را بر دیگران سهل می‌نمود افق‌های ناگشوده را می‌نمایاند و خود مشوقی بود بر حرکت اجتماع جوان علمی در سیاست‌گذاری علم و فناوری. همین‌ها هم سبب شد که با همت عالی دکتر قاضی‌نوری در کسوت سردبیری و پشتیبانی شایسته مدیران مرکز، نشریه پا گرفت و از سال

۱۳۸۷ نخستین شماره فصلنامه «سیاست علم و فناوری» پا به جهان ارتباطات علمی نهاد (هنوز به یاد دارم برای طراحی نشان (لوگو) نشریه چه قصه‌ها داشتیم یا در تجهیز منابع انسانی و تأمین اتاق نشریه چه راه‌ها که نرفتم! که خود مجالی دیگر برای وصفش می‌طلبید. و البته خدا را سپاس که طی یک دهه، مجله توانسته با انتشار منظم (۳۶ شماره) و با بیش از ۲۴۰ مقاله، نقشی بسزا در ارتقاء مراودات اندیشگانی میان متفکران سیاست‌پژوهی علم و فناوری در ایران داشته باشد. حضور نشریه در نمایه‌نامه‌های ارزشمند ملی (چون پایگاه مجلات علمی-پژوهشی و ISC) و کسب رتبه برتر مجلات پژوهشی (به لحاظ ضریب تأثیر) سبب اقبال به آن در میان پژوهشگران جوان این عرصه شده و همین، افقی روشن‌تر را پیش‌رو می‌گذارد.

توجه به مسائل واقعی، تأمل بر مشکلات گریبان‌گیر نظام علم و فناوری در کشور، سرمقاله‌های جذاب و نامه نویسندگان از جمله وجوه ممیزه نشریه است که بر احترام آن در میان نونشریه‌های دیگر افزوده است. هر چند گمانم این است که در دهه دوم حیات خود لازم است به وجوه کمتر پرداخته‌شده در سیاست‌پژوهی علم و فناوری (همچون فلسفه فناوری، ترویج علم و اقتصاد نوآوری) توجه بیشتری کند (تصورم این است که در گام اول اختصاص ویژه‌نامه‌ای در هر سال به یکی از این مقوله‌ها سبب‌ساز عطف توجه اندیشمندان به آنها خواهد شد). همچنان که معتقدم تلاش بیشتر بر ارتقاء زبان فارسی به عنوان زبان علم جهان اسلام (که خودش موضوع جذابی برای پرداختن نشریه به آن است) و تعامل بهتر نشریه با همتایان خارجی خود به تعمیق مناسبات بین‌نشریه‌ای (و به تبع آن بین اجتماعات علمی) در داخل و خارج منجر و صد البته نوآوری‌های فناورانه در نشریه همچون استفاده از رسانه‌های جدید (مثلاً افزودن پرونده‌های مکمل شنیداری یا اسلایدهای پاورپوینت به هر مقاله)، بی‌گمان خوانش‌پذیری آن را در میان مخاطبان افزون و بر قدر آن خواهد افزود.

به هر روی بسیار امیدوارم نشریه به کمک نویسندگان آگاه و خوانندگان مشتاق روزبه‌روز نوجوتر و پیشروتر از گذشته باشد.

تا باد چنین باد!

دکتر غلامعلی منتظر

عضو هیأت تحریریه فصلنامه